



**TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO**

## **OHJE INTERNETIN KÄYTTÄJÄLLE**

---

**Päivitetty 27.07.2010**

**[www.tietosuoja.fi](http://www.tietosuoja.fi)**

## SISÄLLYSLUETTELO

Ohje Internetin käyttäjälle - Johdanto .....	3
Näin turvaat yksityisyytesi Internetissä .....	4
1 Kun surfaillet Internetin sivustoilla .....	4
1.1 Sinulla on oikeus yksityisyyteen, kun surfaillet Internetin sivustoilla .....	6
1.2 Näin suojaat yksityisyyttäsi surfaillessasi .....	7
1.3 Ryhdy toimenpiteisiin .....	8
2. Kun ostat ja asioit Internetin palvelupaikoilla .....	9
2.1 Sinulla on oikeus yksityisyyteen, kun asioit tai ostat Internetissä .....	10
2.2. Näin suojaat yksityisyyttäsi, kun asioit tai ostat Internetissä .....	11
2.3. Ryhdy toimenpiteisiin .....	12
3. Kun viestit tai keskustelet Internetin kautta .....	12
3.1 Sinulla on oikeus yksityisyyteen sähköisessä viestinnässä .....	14
3.2 Näin turvaat viestintäsi yksityisyyden .....	14
3.3 Ryhdy toimenpiteisiin .....	17
4. Kun käytät Internetiä yhteisessä käytössä olevalta tietokoneelta .....	18
4.1 Sinulla on oikeus yksityisyyteen, kun käytät tietokonetta muiden kanssa.....	18
4.2. Näin turvaat yksityisyytesi yhteiskäytöllä olevalla tietokoneella .....	19
4.3. Ryhdy toimenpiteisiin .....	21

## **OHJE INTERNETIN KÄYTTÄJÄLLE – JOHDANTO**

Internetin käyttö yleistyy nopeasti. Internet tarjoaa paljon hyviä asioita, mutta sen käyttöön liittyy myös uhkia. Käyttäjän yksityisyys on vaarantunut monin tavoin; Internetin käyttöä seurataan ja siitä kerätään tietoja, käyttäjä ei useinkaan tiedä, mitä tietoja hänestä kerätään ja mihin niitä käytetään, hän ei myöskään tiedä, mitä oikeuksia hänellä on suojata yksityisyyttään, miten hänen pitäisi toimia niin, että säilyttäisi yksityisyytensä. Kuitenkin Internetissä yksityisyys on paljolti käyttäjän käsissä.

Ohjeen tarkoituksena on auttaa Internetin käyttäjää turvaamaan yksityisyyttään käyttäessään Internetiä kotona, työpaikalla, koulussa tai esimerkiksi kirjastossa. Ohje on kuitenkin vain lähtökohta ottaa selvää yksityisyydestä Internetissä ja opiskella yksityisyyttä tukevia käytäntöjä. Se on tarkoitettu kaikille Internetin käyttäjille, jotka ovat huolissaan yksityisyydestään Internetissä ja jotka haluavat turvata yksityisyytensä siellä. Ohje on pyritty kirjoittamaan niin, että mahdollisimman monella Internetin käyttäjällä on valmius käyttää sitä. Ohjetta voi käyttää vapaasti myös opetustarkoituksiin.

## **NÄIN TURVAAT YKSITYISYYTESI INTERNETISSÄ**

Käytät Internetiä monin tavoin, surfaillet sen sivustoilla, käytät kaupallisia palveluja ja asioit hallinnon verkkopalveluissa, käytät sähköpostia ja muita Internetin viestintämuotoja, ehkä käytät Internetiä tietokoneelta, jota muutkin käyttävät. Internet tarjoaa sinulle paljon hyviä asioita, samalla se tarjoaa hyvät mahdollisuudet Internetin käyttösi seuraamiseen ja tietojen keruuseen käytöstäsi. Tällöin yksityisyytesi vaarantumisen riski on suuri.

Tiedät, että Internetin ja sen palvelujen käyttöä seurataan ja siitä kerätään tietoja. Et kuitenkaan tiedä, miten käyttöä seurataan, mitä tietoja siitä kerätään ja kuinka näitä tietoja käsitellään ja mihin niitä käytetään. Tässä kerrotaan, mitä yksityisyyden uhkia Internetin käyttöön liittyy, miten tätä käyttöä seurataan, mitä tietoja siitä kerätään ja miten niitä käsitellään.

Olet huolissasi Internetin käyttösi seurannasta ja sitä koskevasta tietojen keruusta. Et kuitenkaan tiedä, mitä oikeuksia sinulla on tietää tästä seurannasta ja vaikuttaa siihen tai mitä velvoitteita asetetaan sille, joka seuraa käyttöäsi ja kerää siitä tietoja. Tässä kerrotaan, mitä oikeuksia sinulla on turvata yksityisyyttäsi ja mitä velvoitteita asetetaan sille, joka seuraa käyttöäsi ja kerää siitä tietoja.

Haluat suojata yksityisyyttäsi Internetissä myös toimimalla järkevästi siten, että yksityisyytesi ei tarpeettomasti vaarannu. Et kuitenkaan tiedä, miten toimia järkevästi ja mitä vaikuttamisen välineitä on käytettävissä. Ja vaikka tietäisitkin, mitä välineitä on olemassa, et ehkä osaa käyttää niitä.

Tässä kerrotaan, miten on viisasta toimia Internetissä, mitä mahdollisuuksia siellä on vaikuttaa yksityisyyteen ja mitä välineitä ja keinoja siellä on käytettävissä yksityisyyden turvaamiseksi. Välineiden yksityiskohtaisia tietoja ja käyttöohjeita ei esitetä, koska niiden tasapuoliseen esittelyyn ja ajan tasalla pitämiseen ei tässä ole mahdollisuuksia.

Tässä kerrotaan Internetin käyttöön liittyvistä yksityisyyden uhkista, käyttäjän oikeuksista ja käytön seuraajan velvoitteista sekä keinoista vaikuttaa yksityisyyteen Internetin käytön neljän osa-alueen kannalta;

kun surfaillet Internetin sivustoilla

kun ostat tai asioit Internetin palvelupaikoilla

kun viestit tai keskustelet Internetin kautta

kun käytät Internetiä yhteisessä käytössä olevalla tietokoneella.

### **1 KUN SURFAILET INTERNETIN SIVUSTOILLA**

Kun surfaillet Internetin sivustoilla, surfailuasi seurataan ja siitä kerätään tietoja. Sinun on hyvä tietää, miten surfailuasi seurataan, mitä tietoja siitä kerätään ja miten näitä tietoja käsitellään ja käytetään. Lisäksi sinun on syytä tietää, mitä oikeuksia sinulla on tietää surfailun seurannasta ja vaikuttaa tähän seurantaan ja sitä koskevaan tietojen keruuseen. Sinun on hyvä tietää myös, mitä velvoitteita on sillä, joka seurailee surfailua ja mitä rajoituksia asetetaan surfailua koskevien tietojen käsittelylle. Sinun

kannattaa oppia tuntemaan, mitä keinoja ja välineitä on käytettävissä surfailusi yksityisyyden suojaamiseksi.

Kun surfaillet Internetin web-sivustoilla, jätät jatkuvasti sähköisiä jälkiä, joita voidaan säilyttää pitkiä aikoja. Jäljistä selviää esimerkiksi surfailun ajankohta, paikka, yhteystietoja sekä käyttämäsi tietokoneen osoite, IP-osoite. Jäljistä selviää myös, mitä sivuja olet hakenut, kuinka usein niitä haet, koska haet eli se, mistä olet kiinnostunut. Tietoja surfailusta keräävät web-sivuston ohella ainakin oman verkkosivustollasi ja Internet-palvelun tarjoajasi (ISP) sekä kulloisenkin sivuston Internet-palvelun tarjoaja (ISP).

Useimmat web-sivustot kirjaavat surfailua pienten tiedostojen avulla, joita kutsutaan evästeiksi (cookie). Evästeen avulla voidaan pitää muistissa käymäsi sivustot ja hakemasi asiat. Kun käyt uudelleen näillä sivustoilla, ne muistavat aiemmat käyntisi ja selaillemasi sivut, joten sinun ei tarvitse hakea niitä joka kerta uudestaan. Eväste auttaa myös pitämään muistissa, mitä tuotteita ostoskorisi sisälsi, mitä palveluja käytit, mitä tietoja hait, sen avulla sivusto esittelee kyseisiä tuotteita ja palveluja, kun palaat sille uudelleen.

Mikäli tämä tuntuu liialliselta puuttumiselta yksityisyytesi, sinulla on mahdollisuus esimerkiksi rajoittaa evästeiden asettamista tietokoneellesi. Sinä voit myös vaikuttaa sivuston surfailusta keräämiin tietoihin ja niiden käsittelyyn. Tärkeintä on, että ennen kuin kirjaudut sivustoon, perehdyt sen yksityisyyspolitiikkaan.

Hyvän yksityisyyden suojan yksi kulmakivi webissä on sivuston yksityisyyspolitiikka. Siinä kerrotaan, kuinka ja miksi sivusto kerää tietoja kävijöistään, mitä se tekee niillä ja kuinka se käsittelee niitä, mitä mahdollisuuksia kävijällä on saada tietää tästä käsittelystä ja voida vaikuttaa siihen.

Yksityisyyspolitiikassa kerrottujen tietojen pohjalta sinun tulisi kyetä päättämään, kirjaudutko kyseiselle sivustolle, asioitko sen kanssa, luovutatko tietoja sille ja voitko ylipäätään luottaa yksityisyyden suojaan sivustolla.

Yksityisyyspolitiikasta kertovan otsikon löytää yleensä sivuston aloitussivun ylä- tai alareunasta tai sivuilta; sieltä löytyy usein kuvake tai teksti ”Yksityisyyspolitiikka”, ”Tietosuojaperiaatteet”, ”Privacy Policy” tai vastaava teksti. Vaikka sivustolla ei olisi julkistettua yksityisyyspolitiikkaa, se on velvollinen kertomaan tietosuojaselosteissaan, mitä rekistereitä sillä on, mitä tietoja se kerää niihin ja mihin tarkoituksiin se käyttää tietoja.

*Mitä hyvä yksityisyyspolitiikka kertoo?*

Seuraaviin kysymyksiin sinun tulee saada vastaus yksityisyyspolitiikasta;

- Mitä tietoja sinusta kerätään? Tunnistetaanko sinut ja jos, niin miten?
- Mitä tarkoituksia varten tietoja kerätään? Ovatko tiedot tarpeellisia toiminnan kannalta? Mitkä tiedot ovat välttämättömiä, mitkä vapaaehtoisia?
- Kuinka sinusta kerätään tietoja? Annatko ne välittömästi kirjautuessasi sivustoon? Kerätäänkö tietoja automaattisesti? Käyttääkö sivusto evästeitä?

- Kuinka sivuston ylläpitäjä käyttää keräämiään tietoja? Käytetäänkö niitä muihin tarkoituksiin kuin mihin olet ne luovuttanut? Luovutetaanko niitä ulkopuolisten käyttöön?
- Kysytäänkö suostumustasi tähän toissijaiseen käyttöön? Onko sinulla mahdollisuus kieltää tällainen käyttö? Kerrotaanko sinulle kieltomahdollisuudesta ennen käyttöä?
- Onko sinulla mahdollisuus käyttää sivustoa ja sen palveluja, vaikka kiellätkin tietojesi keruun tai rajoitat niiden käsittelyä? Heikentääkö saamiasi palveluja se, että et anna vapaaehtoisia tietoja itsestäsi?
- Tarjoaako sivusto erilaisia palveluja riippuen siitä, miten rajoitat evästeiden käyttöä ja niiden avulla kerättävien tietojen käsittelyä?
- Tarjoaako sivusto sinulle oma-aloitteisesti vaihtoehtoja tietojesi keruulle ja käsittelylle?
- Kertooko sivusto, miten se suojaa tietosi? Onko sinulla mahdollisuus vaikuttaa tietojesi suojaamiseen esimerkiksi käyttämällä salausta?
- Voitko tarkistaa sinusta kerättyjä tietoja? Voitko saada virheelliset tietosi oikaistuksi? Voitko saada tarpeettomat tai virheelliset tietosi poistetuksi?
- Kertooko sivusto, miten ja kuinka kauan se säilyttää tietojasi? Säilyttääkö se niitä kauemmin kuin on tarpeen? Miten tietosi poistetaan käytöstä, miten ne hävitetään?
- Kertooko sivusto sinulle yhteystiedot, mistä voit kysyä ja mihin voit valittaa tietojesi käsittelystä? Vastaako sivusto kysymyksiisi?

## **1.1 SINULLA ON OIKEUS YKSITYISYYTEEN, KUN SURFAilet INTERNETIN SIVUSTOILLA**

Jotta voit surfailla siten, että säilytät yksityisyytesi mahdollisimman hyvin, sinun pitää tietää, mitä oikeuksia sinulla on vaikuttaa surfailuasi koskevien tietojen keräämiseen, käsittelyyn ja käyttöön. Sinun on hyvä tietää myös, mitä rajoituksia asetetaan tietojesi käsittelylle ja mitä velvoitteita asetetaan sille, joka kerää ja käsittelee tällaisia tietoja.

Sinulla on jo ennen sivustolle kirjautumista oikeus tietää, kuka kerää surfailustasi tietoja, mitä tietoja se kerää, miten se käsittelee ja käyttää näitä tietoja. Ellei sivusto kerro näistä yksityisyyspolitiikassaan, voit kysyä niistä suoraan sivuston ylläpitäjältä. Sinulla on myös oikeus vaikuttaa tietojesi käsittelyyn, esimerkiksi sinulla on oikeus saada virheelliset tietosi oikaistuksi ja tarpeettomat tietosi poistetuiksi.

Sinulla on jo ennen sivustolle kirjautumista oikeus tietää, kerätäänkö tietoja automaattisesti ja käytetäänkö surfailun seurannassa ja sitä koskevien tietojen keruussa evästeitä. Sinulla on myös oikeus rajoittaa evästeiden käyttöä tai estää ne kokonaan. Voit esimerkiksi poistaa ne välittömästi, tämä ei saa estää palvelujen käyttöä, elleivät evästeet ole välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi. Varaudu kuitenkin siihen, että kaikki sivuston palvelut ja niiden ominaisuudet eivät toimi, mikäli estät evästeiden käytön.

Niiden, jotka keräävät tietoja tietokoneestasi ja sen käytöstä surfailuun, velvollisuus on jo ennen tietojen keruuta kertoa halutessasi sinulle tästä tietojen käsittelystä, mitä tietoja keräävät, miten käsittelevät, miten suojaavat ja keille luovuttavat niitä. Ne eivät saa kerätä tietoja asiattomasti eivätkä asiattomia tietoja. Kerättävät tiedot on myös suojattava riittävän hyvin.

Surfailua koskevia tietoja ei saa käyttää asiattomiin tarkoituksiin eikä ilman laillisia perusteita ilman lupaasi käyttää muuhun tarkoitukseen kuin mihin niitä kerätään, ei myöskään luovuttaa ulkopuolisille ilman lupaasi. Surfailusta kerättävien tietojen pohjalta ei esimerkiksi saa lähettää mainoksia ilman lupaasi, ellei se perustu asiakassuhteeseen.

Kun surfaillet eri puolilla maailmaa olevilla sivustoilla, ota huomioon, että useimmissa EU:n ulkopuolisissa maissa sinulla ei ole saman tasoisia oikeuksia eikä surfailutietojen kerääjälle aseteta saman tasoisia velvoitteita kuin Suomessa. Tietojasi ei ilman laillisia perusteita saa siirtää tällaisiin maihin.

Mikäli olet epätietoinen surfailua koskevista oikeuksistasi ja web-sivustoille asetetuista velvoitteista, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin.

## **1.2 NÄIN SUOJAAT YKSITYISYYTTÄSI SURFAILLESSASI**

Jotta voit suojata yksityisyyttäsi, kun surfaillet webissä, sinun on tiedettävä, kuinka surfailua kontrolloidaan, esimerkiksi mitä ovat evästeet, kuinka ne toimivat ja kuinka itse voit kontrolloida evästeiden asettamista selaimellesi. Sinun on hyvä opetella myös hävittämään selailusi jäljet tietokoneeltasi.

### *Mitä ovat evästeet?*

Evästeet ovat ohjelmatiedostoja, joita web-sivustot asettavat tietokoneesi selaimelle. Niiden tarkoituksena on ennen kaikkea pitää kirjaa sivuista, joilla käyt. Niiden avulla seurataan esimerkiksi, mitä sivuston palveluja käytät. Evästeitä voivat lukea vain sivustot, jotka ovat asettaneet niitä. Niiden avulla ei voi hakea muita tietoja, esimerkiksi tunnistetietoja, ei myöskään käsitellä muita tietoja.

Miksi olet huolissasi evästeistä? Et ehkä halua muiden keräävän tietoja siitä, miten liikut webissä, millä sivuilla käyt, mitä tietoa tai palvelua haet niiltä. Jos olet antanut nimesi tai muun sinut tunnistavan tiedon sivustolle, tämä voi liittää sen avulla surfailuasi koskevat tiedot sinuun. Jotkut sivustot eivät päästä sivuilleen, ellet hyväksy niiden evästeitä tai ainakin rajoittavat sivujensa ja palvelujensa käyttöä. Web-sivuston evästeiden käytön periaatteiden tulisi ilmetä sivuston yksityisyyspolitiikasta. Niiden pohjalta voit määrittää selaimesi hyväksymään, rajoittamaan tai estämään evästeiden käytön.

Tässä esitetään keskeisimpiä ohjeita yksityisyytesi turvaamiseksi, kun surfaillet webissä:

Perehdy aina ennen sivustolle kirjoittautumista sen yksityisyyttä koskeviin periaatteisiin ja käytäntöihin, joista kerrotaan sivuston yksityisyyspolitiikassa. Ota ennalta selvää, seuraako sivusto surfailuasi ja kerääkö se siitä tietoja ja jos kerää, niin miten. Yhä useammat sivustot kertovat, mitä tietoja ne keräävät sivuillaan kävijöistä, miten ne käsittelevät niitä, mihin tarkoituksiin käyttävät tietoja ja kenelle luovuttavat niitä. Ne kertovat myös, käyttävätkö ne evästeitä kävijöiden seurantaan.

Muuta web-selaimesi evästeiden määrityksiä.

Jos olet huolestunut siitä, että evästeiden avulla jäljitetään web-surfailuasi ja kerätään tietoja niistä sivuista, joilla käyt, sinulla on mahdollisuus muuttaa

selaimesi asetuksia siten, että evästeitä ei voi asettaa selaimellesi tai sille voi asettaa vain erikseen hyväksymiäsi evästeitä.

### *Voit määrittää evästeiden käyttöä selaimellasi*

Yleisimmät web-selaimet antavat mahdollisuuden muuttaa evästeitä koskevia määrittämiä, hyväksyä niitä tai estää ne kokonaan. Voit valita useita eri vaihtoehtoja, jotka löydät yleensä selainvalikon kohdasta Työkalut ja Internet-asetukset;

- voit sallia evästeet sivustoilta, joilla käyt
- voit sallia evästeet vain määrättyiltä sivustoilta
- voit estää kaikki evästeet
- voit estää evästeet vain kolmansilta osapuolilta
- voit estää evästeet vain määrättyiltä sivustoilta
- voit edellyttää ilmoitusta ennen evästeen hyväksymistä
- voit näyttää säilytetyt evästeet
- voit poistaa säilytetyt evästeet.

### Poista evästeet selaimeltasi

Voit poistaa evästeet poisto-ohjelmalla tai käsin. Jos poistat evästeen ja vieraillet uudelleen sen asettaneella sivustolla, tämä ei tunnista sinua eikä osaa yhdistää käyntiäsi aiempiin käynteihisi.

### Poista surfailusi jäljet tietokoneeltasi

Tietokoneesi muisti säilyttää tietoja surfailuista, tämä helpottaa sivustojen palauttamista, kun käyt niillä uudelleen. Voit kokea surfailuhistorian säilyttämisen uhkana yksityisyydellesi.

Jos haluat estää muita näkemästä, miten olet surfailut webissä, millä sivustoilla olet käynyt, mitä asioista hakenut, voit poistaa surfailusi jäljet tietokoneesi muistista. Käytettävissä on välineitä, joilla voit estää surfailujasi koskevan tiedon säilyttämisen koneesi muistissa.

### Estä surfailutietojesi käyttö profilointiin verkkomainonnassa

Webissä surfaillessasi törmäät kaikkialla sivustoilla mainoksiin. Kun klikkaat mainoksia, verkkomainontaa harjoittavat yritykset samalla asettavat evästeen selaimellesi. Koska yksittäinen mainostaja voi tarjota palvelujaan monille web-sivustoille, ne voivat jäljittää surfailuasi ja sen pohjalta profiloida surfailukäyttäytymistäsi.

Mikäli et halua, että surfailutietojasi käytetään profiloimaan sinua, voit estää mainontaa harjoittavia yrityksiä rakentamasta tällaisia profiileja.

Asianmukaisesti toimivat yritykset tarjoavat sivustoillaan tähän mahdollisuuden.

## **1.3 RYHDY TOIMENPITEISIIN**

Sinun voi olla vaikea tietää, onko yksityisyyttäsi loukattu Internetissä ja jos on loukattu, niin miten ja milloin. Ja vaikka epäilisitkin näin tapahtuneen, ei ole helppo löytää käyttökelpoista tapaa reagoida loukkauksiin. Aina ei ole myöskään helppo löytää oikeaa tahoja, johon ottaa tarvittaessa yhteyttä. On kuitenkin tärkeää, että ryhdyt toimenpiteisiin, kun epäilet yksityisyyttäsi loukatun ja että kerrot loukkauksista niille, joille asian selvittäminen kuuluu.

Mikäli web-sivusto esimerkiksi jäljittää liikkumistasi Internetissä ja kerää siitä tietoja, järkevää on aluksi muuttaa evästeitä koskevia määrittämiä sellaisiksi kuin haluat. Jos



luulet, että sivusto on kerännyt ja käyttänyt sinua koskevia tietoja vastoin yksityisyyspolitiikassaan ilmoittamia käytäntöjä, sinun on syytä ryhtyä seuraaviin toimiin:

Yritä ratkaista asia suoraan web-sivuston kanssa, usein kyse on väärinkäsityksestä tai huolimattomuudesta. Tee sivustolle selväksi, mitä yksityisyyspolitiikan periaatetta katsot sen rikkoneen ja mitä tietojesi käsittelyä et hyväksy.

Jos et onnistu ratkaisemaan asiaasi web-sivuston kanssa, selvitä, onko sivusto jäsenenä jossain yksityisyyttä tukevassa ohjelmassa, jota kolmas osapuoli pitää (esimerkiksi TRUSTe). Tämän ohjelman avulla voit ehkä selvittää asian.

Jos olet käyttänyt tuloksetta omat keinosi, voit raportoida asiasta viranomaisille. Näitä ovat ennen kaikkea tietosuojaviranomaiset sekä rikosepäilyissä myös poliisi.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: [tietosuoja@om.fi](mailto:tietosuoja@om.fi)

## 2 KUN OSTAT JA ASIOIT INTERNETIN PALVELUPAIKOILLA

Kun ostat tai asioit Internetin palvelusivustoilla, toimintaasi seurataan ja siitä kerätään tietoja. Sinun on hyvä tietää, miten toimintaasi seurataan, mitä tietoja siitä kerätään ja miten niitä käsitellään ja käytetään. Sinun on tärkeää varmistaa palvelusivustojen luotettavuus ja turvallisuus. Tämän takia sinun on tiedettävä, mitä oikeuksia sinulla on turvata yksityisyyttäsi ja mitä velvollisuuksia asetetaan palvelusivustojen pitäjille. Lisäksi sinun pitää oppia tunnistamaan asiattomat ja epäluotettavat palvelut Internetissä. Sinun on hyvä myös tuntee keinoja ja välineitä, joilla turvaat yksityisyyttäsi, kun asioit tai ostat Internetissä.

Jos teet ostoksia tai hoidat asioitasi Internetissä, lähtökohtana yleensä on, että sinun on kerrottava itsestäsi kauppiaille ja muille palvelun tarjoajille. Tavallisesti pyydetään nimen ohella tarkempaa tunnistusta varten käyttöoikeuksiasi kontrolloivia tunnuksia, salasanoja tai vastaavia tunnuslukuja, lisäksi sinulta kysytään usein yhteystietoja, sähköpostiosoite ja puhelinnumero. Mikäli olet ostamassa jotain verkossa, sinulta pyydetään yleensä luottokorttitietosi.

Kauppa- ja asiointipalveluja tarjoavat keräävät tavallisesti tietoja ostos- ja asiointitapahtumista. Kaupan kanta-asiakasjärjestelmät keräävät hyvinkin yksityiskohtaista tietoa ostoksistasi, tämän tiedon pohjalta ne voivat rakentaa ostosprofiilisi ja suunnata sinulla sen mukaista mainontaa. Palveluja tarjoava piirtää sinusta sitä tarkemman profiilin, mitä innokkaammin käytät sen palveluja. Et ehkä hyväksy kaikkea profilointiasi.

Huijauksia on kaupankäynnissä tehty aina. Internet tarjoaa kuitenkin maailmanlaajuisen asiointi- ja kauppapaikan, missä kumppani voi toimia missä tahansa maapallolla, missä tietoja siirretään turvattomassa verkossa ja missä kumppanin tunnistaminen ja asiallisuuden arviointi on hankalaa. Kun luovutat verkon kautta esimerkiksi tunnistus- tai luottokorttitietojasi, ne voivat päätyä väärin käsiin. Yksityisyytesi voi vaarantua, identiteettisi voidaan jopa varastaa ja joku voi nimissäsi ja vastuullasi tehdä sopimuksia tai esittää mielipiteitään.

## 2.1 SINULLA ON OIKEUS YKSITYISYYTEEN, KUN ASIOIT TAI OSTAT INTERNETISSÄ

Jotta voit asioidessasi tai ostaessasi Internetissä suojata yksityisyyttäsi mahdollisimman hyvin, sinun on tiedettävä, mitä oikeuksia sinulla on vaikuttaa asiointiasi ja ostamistasi koskevien tietojen käsittelyyn. Sinun on syytä tuntea myös, mitä rajoituksia asetetaan tietojesi käsittelylle ja mitä velvoitteita on sillä, joka kerää ja käsittelee tällaisia tietoja.

Sinulla on jo ennen asiointiin tai ostamiseen ryhtymistä oikeus tietää, mitä tietoja sinusta kerätään Internetissä tässä yhteydessä, miten näitä tietoja käsitellään ja käytetään ja kenelle niitä luovutetaan. Tunnustettu kauppa- tai asiointipaikka kertoo näistä sivustolla yksityisyyspolitiikassaan. Tutustu siihen. Mikäli et saa sieltä riittävää selvyyttä tietojesi käsittelystä, ota yhteys suoraan sivuston ylläpitäjään.

Sinulla on myös oikeus vaikuttaa tietojesi keruuseen. Mikäli esimerkiksi tunnistaminen ja siten tunnistustieto on asioinnin tai ostamisen kannalta tarpeellonta, sinulla on oikeus esiintyä anonymisti tai salanimeä käyttäen. Tähän kauppa- tai asiointipalvelun on tarjottava mahdollisuus. Sinulla on oikeus estää tietojen asiaton käsittely ja käyttö esimerkiksi toissijaisiin tarkoituksiin. Sinulla on oikeus saada virheelliset tietosi oikaistuiksi ja tarpeettomat tietosi poistetuiksi.

### *Oikeus kieltää toissijainen käyttö*

Palvelupaikka Internetissä ehkä haluaa käyttää sinua koskevia tietoja tarkoituksiin, jotka eivät liity sinun ja paikan väliseen asiakassuhteeseen ja sen edellyttämiin toimiin. Sinulla on oikeus rajoittaa tietojesi tällainen toissijainen käyttö ja kieltääkin se sekä tietojen luovutus kolmansille osapuolille, ellei niihin ole laillisia perusteita. Tästä rajoitus- ja kieltomahdollisuudesta on kerrottava sinulle ja sinun on voitava ilmoittaa rajoituksista ja kielloista samalla sivustolla, jolla kerätään tietoja.

Kauppa- tai asiointipalvelujen tarjoajan velvollisuus on jo ennen asiointiin tai ostamiseen ryhtymistä kertoa halutessasi sinulle, mitä tietoja se kerää, miten käsittelee ja suojaa tietoja ja mihin käyttää niitä. Tietojen kerääjän on varmistettava niiden turvallinen käsittely, se on esimerkiksi velvollinen varmistamaan sen, että tiedot ovat oikeita ja pysyvät salassa ulkopuolisilta. Tietoja ei saa käyttää asiattomiin tarkoituksiin eikä ilman laillista perustetta käyttää ilman lupaasi muuhun tarkoitukseen kuin mihin niitä kerätään.

Kun ostat tai asioit Internetin palvelupaikoissa eri maissa, ota huomioon, että useimmissa EU:n ulkopuolisissa maissa sinulle ei tarjota samantasoisia oikeuksia kuin Suomessa. Niissä ei myöskään aseteta palvelun tarjoajalle ja tietojen käsittelijälle samantasoisia velvoitteita tai vaatimuksia kuin Suomessa. Tietojasi ei ilman laillisia perusteita saa myöskään siirtää käsiteltäväksi tällaisiin maihin.

Mikäli olet epä tietoinen Internetissä asiointia tai ostamista koskevistä oikeuksistasi tai siellä palveluja tarjoavien velvoitteista, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin tai kuluttajaviranomaisiin.

## 2.2 NÄIN SUOJAAT YKSITYISYYTTÄSI, KUN ASIOIT TAI OSTAT INTERNETISSÄ

Voidaksesi suojata yksityisyyttäsi, kun asioit tai ostat Internetissä, sinun on tiedettävä, kuinka sitä kontrolloidaan, mitä tietoja siitä kerätään ja miten niitä käsitellään. Opettele tunnistamaan, että asiointi- tai kauppapaikka Internetissä on luotettava ja opi varmistamaan, että se käsittelee tietojasi asiallisesti ja turvallisesti.

Opettele toimimaan järkevästi ja olemaan varovainen, kun kerrot itsestäsi ja luovutat tietojasi kauppa- tai asiointipaikoille Internetissä. Järjenkäyttö on paras väline suojaamaan yksityisyyttäsi ja tietojasi Internetissä. On lisäksi keinoja, jotka auttavat sinua arvioimaan web-sivuston yksityisyyden suojan periaatteita ja käyttämään yksityisyyttä tukevia käytäntöjä.

On välineitä, joiden avulla teet asiointi- ja ostostapahtumat turvallisemmiksi, voit esimerkiksi salata tai suojata muulla tavalla arkaluonteiset ja salassa pidettävät tiedot, kun niitä käsitellään ja siirretään Internetissä. Lisäksi on välineitä, joiden avulla voit rajoittaa tietojesi luovuttamista ja asioida ja ostaa ilman, että paljastat tarpeettomia tietoja, usein ne mahdollistavat anonyymien asiointien. Opettele käyttämään niitä.

Tässä esitetään ohjeita, joiden avulla pystyt arvioimaan kauppa- tai asiointipaikan luotettavuutta ja turvallisuutta. Lähtökohtana tässäkin on perehtyä palvelupaikan yksityisyyspolitiikkaan sen web-sivustolla.

Jotta turvaat yksityisyytesi, kun asioit tai ostat Internetissä, sinun on syytä selvittää;  
 Miten varmistut Internetissä olevan asiointi- tai kauppapaikan luotettavuudesta?  
 Miten ehkäiset tietojesi asiatonta ja turvatonta käsittelyä?

*Näin ostat ja asioit Internetissä turvallisesti ja yksityisyytesi säilyttäen*

Kun asioit tai ostat Internetissä, sinun on tunnettava kumppanisi. Käytä mieluummin tunnettuja ja tunnustettuja tahoja kuin täysin tuntemattomia. Sellaisen tunnistat ennen kaikkea sen yksityisyyspolitiikasta, perehdy siihen:

Sinun on varmistettava ainakin, että tiedät kumppanisi fyysisen osoitteen ja muut yhteystiedot, joihin voit ottaa yhteyttä Internetin ulkopuolellakin.

Varmista, että olet juuri sen tahon web-sivustolla, jonka kanssa haluat asioida tai käydä kauppaa. Verkossa toimivat huijarit voivat luoda web-sivuston osoitteita (URL), jotka muistuttavat tunnettujen organisaatioiden osoitteita.

Mikäli kauppakumppanisi on täysin tuntematon, hyvä olisi tarkistaa esimerkiksi kuluttajaviranomaisilta, että se ei ole millään ”mustalla listalla”, että esimerkiksi sen luottokelpoisuus on kunnossa.

Aloita ostaminen pienillä ostoksilla tai asiointi vähemmän merkittävillä asioilla, jotta opit tuntemaan, miten vastapuoli toimii.

Varmista myös, että kuluttajansuojan takaamat oikeutesi toteutuvat.

Kun asioit tai ostat Internetissä, sinun on osaltasi estettävä arkaluonteisten ja salassa pidettävien tietojesi, kuten salasanojen tai luottokorttitietojen joutuminen väärin käsiin ja niiden väärinkäyttö. Tämän estämiseksi noudata seuraavia ohjeita:

Anna itsestäsi vain sellaisia tietoja, joita asiointi tai ostaminen edellyttää. Jos olet epävarma web-sivuston luotettavuudesta ja turvallisuudesta tai tietojen tarpeellisuudesta, älä luovuta ainakaan arkaluonteisia tietoja. Mikäli sinua ei ole tarpeen tunnistaa, sinulla on oikeus asioida tunnistamattomana.

Ota selvää, käyttääkö sivusto evästeitä tai muita seurantaohjelmia tietojen keruussa. Tämän tulisi selvittää sivuston yksityisyyspolitiikasta. Ellet löydä sellaista sivustolta, kysy suoraan puhelimitse.

Sivustoilla, joissa kysytään sähköpostiosoitetta, on oltava erityisen tarkkana siitä, että osoitetta käytetään vain ostamiseen tai asiointiin liittyvään tarkoitukseen ja että sitä ei luovuteta edelleen. Sähköpostitse tapahtuva markkinointi edellyttää lupaasi.

Ennen kuin luovutat arkaluonteisia tietoja, varmistu, että sivusto mahdollistaa tietojen salauksen. Tästä kertoo esimerkiksi suljettu lukko tai ehjä avain selainsivusi alareunassa tai sivuston web-osoitteen etuliite <https://>.

Käytä ainutkertaisia salasanoja – älä käytä nimiä, syntymäaikoja, tunnuksia tai yleensäkin normaaleja sanoja. Älä tietenkään paljasta salasanaasi kenellekään.

Tarkista asiointi- ja ostostapahtumiasi koskevat tiedot, siihen sinulla on oikeus.

## 2.3 RYHDY TOIMENPITEISIIN

Sinun voi olla vaikea tietää, onko yksityisyyttäsi loukattu tai sinua huijattu Internetissä. Usein on vaikea paljastaa yksityisyyden loukkaus ja osoittaa, kuka on ja miten loukannut yksityisyyttäsi. Jos uskotkin näin käyneen ja epäilet, kuka näin on toiminut, aina ei ole helppo löytää oikeaa viranomasta tai muuta tahoa, johon ottaa yhteyttä. On kuitenkin tärkeää, että raportoit tällaisista yksityisyyden loukkauksista ja väärinkäytöksistä ja ryhdyt asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Jos oletat, että yksityisyyttäsi on loukattu ja henkilötietojasi on käytetty asiattomasti tai sinua on muuten huijattu, kun olet asioinut tai ostanut Internetissä, sinun on syytä ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

Ota ensin yhteyttä kauppa- tai asiointipaikan ylläpitäjään ja yritä korjata epäselvyydet.

Mikäli tämä ei tuo ratkaisua asiaan, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin tai jos kyse on ostamiseen liittyvistä epäselvyyksistä, ota yhteys kuluttajaviranomaisiin.

Mikäli uskot, että olet joutunut rikoksen kohteeksi, voit ottaa yhteyttä suoraan poliisiin.

Kuluttajavirasto: [posti@kuluttajavirasto.fi](mailto:posti@kuluttajavirasto.fi)

Tietosuojavaltuutetun toimisto: [tietosuoja@om.fi](mailto:tietosuoja@om.fi)

## 3 KUN VIESTIT TAI KESKUSTELET INTERNETIN KAUTTA

Kun käytät sähköpostia tai viestit muulla tavalla Internetissä, sitä kontrolloidaan ja siitä kerätään tietoja. Sinun on hyvä tietää, mitä yksityisyyden riskejä liittyy viestintään, erityisesti lasten viestintä Internetissä sisältää suuria riskejä. Sinun on syytä tietää, miten viestintääsi kontrolloidaan ja mitä tietoja siitä kerätään. Sinun on hyvä tuntea myös, mitä oikeuksia sinulla on tietää viestintäsi seurannasta ja

vaikuttaa siihen sekä mitkä ovat oikeutesi viestinnän luottamuksellisuuteen. Myös sille, joka tarjoaa viestintäpalveluja, asetetaan velvollisuuksia, jotka sinunkin kannattaa tuntea. Sinun on hyvä tuntea myös tavat ja välineet, joilla turvaat viestintäsi luottamuksellisuuden.

Yleisin tapa viestiä Internetissä on sähköposti. Lisäksi erilaiset keskustelufoorumit ja pikaviestinnän muodot ovat yleisiä varsinkin nuorten keskuudessa. Näiden viestintämuotojen käyttöön liittyy lukuisia yksityisyyttä vaarantavia seikkoja. Viestintää on mahdollista seurata tarkoin, siitä kerätään tietoja, viestiäsi voivat päästä käsiksi muutkin kuin ne, joille olet sen tarkoittanut, lisäksi voit saada viestejä, joita et halua.

Et ehkä tiedä mitään ihmisistä, joita Internetissä kohtaat ja joiden kanssa viestit. Kuitenkin olet valmis jakelemaan heille henkilökohtaisia tietojasi, esimerkiksi sähköpostiosoitteesi. Siitä voi koitua melkoista harmia.

Kun viestit Internetissä, et ehkä tule ajatelleeksi, että esimerkiksi sähköposti on lähtökohdiltaan kuin postikortti, sitä voivat lukea monet tahot. Et ehkä myöskään tiedä, kuinka helppoa on väärentää lähettäjän tiedot sähköpostiviestiin tai kuinka helppoa on levittää viestiäsi eteenpäin. Sähköisen viestintäsi yksityisyys on vaarassa, ellet tunne sen riskejä ja ellet noudata varovaisuutta sen käytössä.

#### *Sähköisen viestinnän yksityisyys on hyvin uhanalainen*

Sähköposti on tapa lähettää viestejä sähköisesti yhdeltä tietokoneelta toiselle. Sähköpostiin liittyy yksityisyyttä koskevia ongelmia, joita ei ollut perinteisiä kirjeitä lähetettäessä. Näitä ovat esimerkiksi:

- Sähköpostisi voidaan hiiren klikkauksella lähettää eteenpäin muille, joille samalla paljastuu viestisi ohella sähköpostiosoitteesi.
- Kun jakelet sähköpostiosoitettasi esimerkiksi Internetin julkisilla keskustelupalstoilla, kuka tahansa voi lähettää sinulle mitä tahansa postia ja kuinka paljon tahansa.
- Kun lähetät sähköpostiviestin, siitä luodaan kopio ainakin postisi ”lähetetyt” kansioon, Internet-palvelun tarjoajasi (ISP) tietokoneelle, vastaanottajan ISP:n tietokoneelle sekä vastaanottajan tietokoneelle.
- Perinteisen kirjeen käsiala, allekirjoitus ja muut henkilökohtaiset piirteet sekä kuori osaltaan kertovat, että kirjeen lähettäjä on juuri esitetty henkilö. Sähköpostista nämä usein puuttuvat, lähettäjätiedotkin on helppo väärentää.

Nuorten ja lasten sähköiseen viestintään liittyy erityisiä yksityisyyden uhkia:

- Nuoret voivat ajattelemattomuuttaan lähettää arkaluonteisia tietoja sähköpostitse, keskusteluryhmiin tai muilla viestinnän tavoilla.
- Lapset voivat paljastaa yhteystietonsa, esimerkiksi sähköpostiosoitteensa, jota käyttävät hyväkseen roskapostittajat ja muut sopimattoman aineiston lähettäjät.
- Tuntuva vaara sähköpostissa ja varsinkin keskusteluryhmissä on, että lapsi paljastaa oma-aloitteisesti tai voidaan suostutella paljastamaan tietoja, jotka voivat saattaa hänet tai muut ihmiset vaikeuksiin.

### **3.1 SINULLA ON OIKEUS YKSITYISYYTEEN SÄHKÖISESSÄ VIESTINNÄSSÄ**

Jotta voit viestiä Internetissä turvallisesti ja yksityisyytesi säilyttäen, sinun on hyvä tietää, mitä oikeuksia sinulla on varmistaa viestintäsi luottamuksellisuus ja vaikuttaa viestintääsi koskevien tietojen käsittelyyn. Sinun kannattaa tuntea myös, mitä oikeuksia sinulla on estää ei-toivotut viestit. Lisäksi sinun on syytä tuntea, mitä velvoitteita asetetaan sille, joka tarjoaa viestintäpalveluja Internetissä ja joka käsittelee viestintääsi koskevia tietoja.

Sinulla on laillinen oikeus pitää yksityinen viestisi vain sinun ja vastaanottajan tiedossa, olipa kyse postista, sähköpostista tai muusta viestinnästä, mikäli olet tarkoittanut sen vain sinun ja vastaanottajaksi osoittamasi osapuolen tietoon ja mikäli käytät turvallisia välineitä asian edellyttämällä tavalla. Sinulla on myös oikeus tietää, miten viestintääsi seurataan, mitä tietoja siitä kerätään, kuka kerää ja miten näitä tietoja käsitellään.

Sinulla on oikeus vaikuttaa viestinnästäsi kerättävien tietojen käsittelyyn ja käyttöön. Ilman lupaasi tietojasi ei saa käyttää ilman laillista perustetta muuhun tarkoitukseen kuin mihin niitä kerätään, ei myöskään luovuttaa ulkopuolisille. Esimerkiksi sähköpostiosoitettasi ei saa luovuttaa ilman lupaasi ulkopuolisille. Sinulla on oikeus saada virheelliset tiedot oikaistuiksi ja tarpeettomat tiedot poistetuiksi.

Sinulla on oikeus estää ei-toivottujen viestien tulo sähköpostitse. Sinulle ei saa lähettää sähköpostitse osoitteellasi suoramainontaa, ellet ole antanut sille suostumustasi tai ellet ole lähettäjän asiakas.

Sähköisestä viestinnästä tietoja keräävän velvollisuus on halutessasi kertoa sinulle, mitä tietoja tämä kerää, mihin se käyttää niitä ja kenelle luovuttaa. Viestejä välittävän ja muita viestintäpalveluja tarjoavan velvollisuus on varmistaa, että viestit eivät siinä yhteydessä paljastu asiattomille ja että viestit menevät perille muuttumattomina. Viestintäpalvelujen tarjoajalla on tarpeen vaatiessa oikeus torjua roskapostiliikennettä.

Kun viestit maailmanlaajuisessa Internetissä, ota huomioon, että useimmissa EU:n ulkopuolisissa maissa sähköinen viestintä ei välttämättä ole yhtä hyvin suojattu tai nauti samantasoista yksityisyyden suojaa kuin Suomessa. Jos olet epä tietoinen viestintää koskevista oikeuksistasi tai viestintäpalvelujen tarjoajan tai sähköpostin lähettäjien velvollisuuksista, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin tai viestintävirastoon.

### **3.2 NÄIN TURVAAT VIESTINTÄSI YKSITYISYYDEN**

Jotta voit turvata viestintäsi yksityisyyden, sinun on tiedettävä, miten esimerkiksi sähköpostin käyttöä seurataan, mitä tietoja siitä kerätään ja miten niitä käsitellään. Sinun on opeteltava toimimaan viisaasti ja varovaisesti. Opettele suojaamaan sähköpostisi ja varmistamaan sähköpostin lähettäjän aitous. Opettele lisäksi torjumaan ei-toivottuja viestejä, ns. roskaposteja. Opi tuntemaan myös lasten yksityisyyttä sähköisessä viestinnässä uhkaavat vaarat.

Tärkein väline yksityisyytesi suojaamiseksi sähköisessä viestinnässä on järkesi. Käytettävissä on kuitenkin tapoja ja välineitä, jotka auttavat sinua varmistamaan

viestintäsi yksityisyyden Internetissä. Tässä tarkastellaan sähköisen viestinnän, ennen kaikkea sähköpostin yksityisyyden suojaamista seuraavasti:

Kuinka varmistat, että sähköpostisi lukee vain se henkilö, jolle olet sen osoittanut.

Kuinka torjut ei-toivottujen sähköpostien, ns. roskapostien tuloa.

Kuinka turvaat yksityisyytesi keskustelupalstoilla.

### *Näin varmistat sähköpostisi yksityisyyden*

Varmista viestiesi pysyminen salassa; käytät salausta, kun lähetät arkaluonteisia ja salassa pidettäviä viestejä.

Tunnista vastaanottaja; käytä luotettavaa tunnistautumista varmistaaksesi, että sähköpostin vastaanottaja on juuri se henkilö, jolle olet viestin tarkoittanut ja että vain hän pääsee käsiksi viestiin.

Varmista jakelu; varmista, että sähköpostisi vastaanottaja on luotettava henkilö, joka ei lähetä viestiä eteenpäin ilman suostumustasi.

Käytä salasanaa; jos käytät tietokonetta yhdessä muiden, kuten työtovereiden, opiskelukavereiden tai perheenjäsenten kanssa, käytä sähköpostisovellusta, jonka voit suojata salasanalla.

Käytä web-pohjaisia sähköpostisovelluksia; web-pohjaisen sähköpostin, kuten HotMail, käyttö on hyvä ratkaisu, jos olet huolissasi siitä, että ihmiset, jotka käyttävät tietokonettasi, voivat päästä käsiksi siellä paikallisesti säilytettäviin viesteihin. Muista kuitenkin huolehtia virus- ja muiden haittaohjelmien torjunnasta.

Tuhoa viestien paikalliset kopiot; tuhoa kopiot lähetetyistä ja vastaanotetuista viesteistä, sinun pitää tuhota myös ”tuhotut”, ”roskiin” tai vastaaviin kansioihin siirretyt viestit.

### *Näin torjut ei-toivottuja sähköposteja, ns. roskaposteja*

On lähes mahdoton välttää kaikkia sähköpostilaatikkoon tulevia roskapostiviestejä. Omaksu muutamia perusasioita, joiden avulla estät roskapostin täyttämästä laatikkoasi:

Älä jakele tarpeettomasti sähköpostiosoitettasi, älä ainakaan tuntemattomille tahoille tai yleisille keskustelupalstoille. Anna osoitteesi vain henkilöille ja web-sivustoille, jotka tunnet ja joihin luotat, jotka ovat tervetulleita kotiisi tai työpaikallesi.

Käytä sähköpostiosoitetta, jota roskapostittajien on vaikea arvata ja joka sinun on helppo muistaa. Jos keskustele chat-palstoilla, käytä nimeä, jota on vaikea yhdistää sähköpostiosoitteeseen.

Käytä useita sähköpostiosoitteita. Käytä henkilökohtaisiin ja yksityisiin tarkoituksiin osoitetta, jota et anna ulkopuolisille tahoille tai julkiseen jakeluun. Jos alat saada roskapostia julkiseen osoitteesen, voit sulkea sen ilman, että yksityinen osoitteesi kärsii.

Naamioi sähköpostiosoitteesi. Naamiointi estää roskapostittajia keräämästä automaattisesti sähköpostiosoitteita, mutta muut tahot kykenevät käyttämään osoitetta.

On useita tapoja naamioida osoite ja välttää roskaposti. Voit lisätä sähköpostiosoitteeseen merkin tai sanan, joka ei kuulu osoitteesen, mutta jonka postipalvelin kykenee erottamaan osoitteesta, kun on

yhteydessä sinuun. Jos postiosoitteesi on pekka.postimies@yritys.fi, voit naamioida sen osoitteeksi pekka.postimies@nospam.yritys.fi tai etunimi.sukunimi@yritys.fi. Tämä sinun täytyy muistaa ottaa huomioon, kun lähetät itse sähköpostiviestejä.

Voit käyttää tuhoa- tai delete-näppäintä hillitsemään tulevaa roskapostia. Voit myös napsauttaa saamasi roskapostin peruutuslinkkejä, mutta näin ilmaiset lähettäjälle, että postiosoitteesi on voimassa ja todennäköisesti saat lisää roskapostia. Paras on poistaa viesti lukematta sitä, mikäli olet varma, että se on roskapostia.

Suodata saapuva postisi. Käytettävissä on muitakin keinoja estää roskapostin tuloa, Internet-palvelun tarjoajilla on työkaluja, joiden avulla torjut roskaposteja, myös sähköpostiohjelmassa on välineitä, joilla suodatat roskapostin asiallisen postin joukosta.

### *Näin suodatat roskapostin asiallisen postin joukosta*

Monet sähköpostisovellukset ja web-pohjaiset sähköpostipalvelut tarjoavat suodattimia torjumaan roskapostia. On roskapostin suodatusohjelmia, jotka pohjautuvat lähettäjä tietoihin, mutta postia lähettävät kiertävät niitä käyttämällä vääriä ja vaihtuvia lähettäjä tietoja. On myös suodatusohjelmia, jotka toimivat sisällön perusteella, mutta niilläkin on puutteensa.

Suodatin pyrkii tunnistamaan saapuneen postin, luokittelemaan sen roskapostiksi ja poistamaan sen. Koska suodatukset eivät ole täysin luotettavia, voit ohjata roskapostiksi luokitellun postin, ei roskeen, vaan tähän tarkoitukseen määrättyyn kansioon. Siellä voit varmistaa, että et heitä roskapostina pois sellaista, jota et halua. Näin voit myös opettaa suodatinta erottelemaan roskapostit.

Mitä roskapostin suodattimet tekevät:

- Raportoivat roskapostista. Välineet auttavat sinua raportoimaan roskapostista viranomaisille ja muille asiasta kiinnostuneille tahoille.
- Suodattavat ja poistavat roskapostin. Nämä välineet estävät roskapostiksi luokiteltuja viestejä pääsemästä postilaatikkoosi. Voit sähköpostiosoitteiden perusteella joko sallia tai estää sähköpostiviestejä määrättyiltä ihmisiltä tai tahoilta ja osoitteista.
- Antavat vasteen tulevalle sähköpostille. Tämä auttaa varmistamaan, että juuri kyseinen taho on lähettänyt sinulle sähköpostia. Kun saat postia osoitteesta, joka ei ole listallasi, järjestelmä vaatii kuittauksen tai vasteen lähettäjältä. Jos lähettäjä ei vastaa, postia käsitellään roskapostina.

### *Näin turvaat yksityisyytesi keskustelupalstoilla*

Internetissä on paljon erilaisia tosiaikaisia keskustelualueita, jotka jakautuvat aiheen mukaisesti keskusteluryhmiin. Niissä kirjoitetaan viestejä suoraan keskustelufoorumille. Chat ja muut pikaviestinnän (Instant Messaging) muodot ovat hyvin suosittuja viestintätapoja nuorison keskuudessa. Siellä myös yksityisyys on vaarassa monin tavoin, siellä esitetyt asiat paljastuvat kaikille mukanaolijoille, siellä lapsi voi keskustella kahdestaan täysin vieraankin ihmisen kanssa.



Sinun on käytettävä ennen kaikkea tervettä järkeä ja oltava varovainen, kun keskustelet verkossa.

Sinun on hyvä noudattaa muutamia käytäntöjä:

Älä unohda, että olet chatissa julkisella paikalla, joten älä kerro siellä omia äläkä muidenkaan arkaluonteisia tai salassa pidettäviä asioita, älä missään tapauksessa paljasta salasanojasi tai muita tunnuksiasi.

Sinulla ei ole mahdollisuutta varmistua keskustelijoiden tai keskustelukumppanisi todellisesta identiteetistä, joten älä sinäkään kerro todellista identiteettiäsi, oikeaa nimeäsi, älä yhteystietojasi, esimerkiksi sähköpostiosoitettasi, ethän kadullakaan levittele tuntemattomille ihmisille henkilökohtaisia tietojasi.

Lasten osallistuminen chat-keskusteluun tai pikaviestinnän muihin muotoihin ei ole suotavaa ilman vanhempien valvontaa, nuortenkin tulee olla hyvin varovaisia. Lasten on syytä kertoa vanhemmilleen, millä sivuilla käyvät keskustelemassa.

Lasten vanhempana kerro heille keskustelupalstoihin liittyvistä yksityisyyden ja muistakin vaaroista. Vaadi alaikäisiltä lapsiltasi myös, että heidän on saatava suostumuksesi, mikäli he haluavat rekisteröityä keskusteluryhmiin.

Keskustele lähinnä tunnettujen ja hyväksytyjen pitäjien palstoilla, joiden toimintaa valvotaan.

Käytä viestintä- ja keskusteluohjelmien yksityisyyttä tukevia toimintoja, esimerkiksi mahdollisuutta esiintyä anonyymisti tai mahdollisuutta rajata viestintä vain hyväksymiisi keskustelukumppaneihin.

Mitä teetkin, pelaat, keskustelet, tee se luovuttamatta mitään tietojasi, jotka voivat paljastaa henkilöllisyytesi.

Noudata itse ja vaadi keskustelukumppaniasikin noudattamaan hyvää tapaa, netikettiä ja keskustelualueen sääntöjä. Älä tietenkään syyllisty laittomuuksiin.

### 3.3 RYHDY TOIMENPITEISIIN

Sinun ei ole helppo tietää, onko viestintäsi luottamuksellisuutta tai yksityisyyttäsi muuten loukattu, kun olet viestinyt Internetissä. Roskapostituksen kohteeksi joutumisen huomaa helposti. Jos uskot, että yksityisyyttäsi on loukattu, ryhdy asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Mikäli uskot, että viestintääsi on käytetty väärin, ota yhteys viestinnän muihin osapuoliin ja pyydä heiltä asian vaatimia korjauksia. Ellei tämä mielestäsi johda tulokseen, ota yhteys asiasta vastaaviin viranomaisiin.

Jos saat jatkuvasti ei-toivottuja viestejä määrättyltä taholta, ilmoita tälle, että et halua viestejä. Mikäli tämä ei auta, raportoi asiasta siitä vastaaville tahoille. Viranomaiset voivat reagoida esimerkiksi roskapostitukseen ja sulkea osoitteet vain, jos raportoit heille roskapostista.

*Tahoja, joihin voit ottaa yhteyttä ja joille voit raportoida:*

Keskeinen raportoitava taho on viestintävirasto. Kun raportoit saamastasi roskapostista, varmista, että roskapostin osoitetieto on mukana, silloin viranomainen voi lähteä selvittämään, kuka on roskapostin taustalla.

Voit ottaa yhteyttä myös omaan tai postittajan Internet-palvelun tarjoajaan (ISP). Niiden periaatteena on estää sähköpostin väärinkäyttö ja niillä on

mahdollisuus poistaa tunnistettu roskaposti liikenteestä ja sulkea roskapostia lähettävä osoite.

Mikäli henkilötietojasi on käytetty viestinnässä muuten väärin, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin.

Jos havaitset epäasiallista tai sääntöjen vastaista toimintaa keskusteluryhmässä, ota yhteys ryhmän valvojaan.

Jos epäilet joutuneesi rikoksen uhriksi tai huomaat rikollista toimintaa keskusteluryhmissä, ota yhteys poliisiin.

Tietosuojavaltuutetun toimisto: [tietosuoja@om.fi](mailto:tietosuoja@om.fi)

Viestintävirasto: [kirjaamo@ficora.fi](mailto:kirjaamo@ficora.fi)

## **4 KUN KÄYTÄT INTERNETIÄ YHTEISESSÄ KÄYTÖSSÄ OLEVALTA TIETOKONEELTA**

Kun käytät Internetiä ja sen palveluja tietokoneelta, jota käyttävät muutkin, käyttöäsi koskevat tiedot voivat päätyä muiden katseltaviksi. Sinun on hyvä tietää, mitä yksityisyyden riskejä liittyy yhteiskäyttöön. Sinun on myös syytä tietää, mitä oikeuksia sinulla on turvata yksityisyytesi yhteiskäytössäkin ja mitä velvoitteita asetetaan muille tietokoneen käyttäjille ja sille, joka ylläpitää tällaista tietokonetta. Sinun kannattaa tuntea, mitä keinoja ja välineitä on turvata yksityisyyttä tietokoneen yhteiskäytössä.

Voit käyttää tietokonetta päivittäisiin surfailuihin ja asiointeihin sekä viestintään Internetissä. Näitä koskevat tiedot voivat säilyä tietokoneen muistissa hyvinkin pitkään. Säilytettävät tiedot helpottavat surfailuasi, samalla ne voivat olla uhka yksityisyydellesi, jos muut käyttävät tietokonettasi. Voit lisäksi säilyttää tietokoneesi muistissa arkaluonteisia tietoja, joihin et halua muiden pääsevän käsiksi.

Jos käytät tietokonetta yhdessä muiden, esimerkiksi työtovereiden, perheenjäsenten tai opiskelutovereiden kanssa tai käytät tietokonetta julkisissa tiloissa, esimerkiksi kirjastossa, tietokoneelle talletettuihin Internetin ja sen palvelujen käyttöä koskeviin tietoihin voivat päästä käsiksi muutkin käyttäjät.

Mikäli haluat säilyttää tietosi yksityisinä, sinulla tulee olla mahdollisuus estää muiden pääsy tietoihisi. Sinun on viisasta toimia niin, että tietosi eivät paljastu edes tahattomasti muille. Käytettävissä on toimintoja ja välineitä, jotka turvaavat yksityisyyttäsi. Opettele käyttämään niitä.

### **4.1 SINULLA ON OIKEUS YKSITYISYYTEEN, KUN KÄYTÄT TIETOKONETTA MUIDEN KANSSA**

Sinun on hyvä tietää, mitä oikeuksia sinulla on estää muita seuraamasta Internetin käyttöäsi ja pääsemästä tietoihisi. Sinun on hyvä tuntea myös, mitä velvollisuuksia on sillä, joka pitää yhteisesti käytettävää tietokonetta ja kerää tästä käytöstä tietoja. Sinun täytyy tietenkin tuntea omat velvoitteesi kunnioittaa muiden samaa tietokonetta käyttävien yksityisyyttä.

Sinulla on oikeus tietää, mitä tietoja kerätään, kun käytät yhteisesti tietokonetta esimerkiksi työpaikalla, koulussa tai kirjastossa, miten niitä tietoja käsitellään ja suojataan ja mihin niitä käytetään. Sinulla on myös oltava oikeus vaikuttaa tietojesi käsittelyyn ja käyttöön ja estää niiden asiaton käsittely. Sinulla on oikeus saada virheelliset tietosi oikaistuiksi ja oikeus saada tarpeettomat tiedot poistetuiksi.

Sinä voit vaatia tietojesi asianmukaista suojaamista ja turvallista käsittelyä. Sinulle on annettava mahdollisuus ja valmiudet suojata Internetin käyttöä koskevat tietosi sekä sähköpostisi muilta tietokonetta käyttäviltä. Edes yhteisesti käytettävää tietokonetta ylläpitävä (työnantaja, koulu, kirjasto tms.) ei saa päästä käsiksi yksityiseen sähköpostiisi ilman laillista perustetta.

Tietokoneen käytöstä tietoja keräävän on kerrottava sinulle, mitä tietoja tämä kerää, miten käsittelee ja suojaa niitä ja mihin käyttää niitä. Esimerkiksi työnantajan, oppilaitoksen, kirjaston tai muun julkisen paikan on kerrottava, miten se kontrolloi käyttöäsi ja käsittelee tietojasi. Yhteisesti käytettävän tietokoneen pitäjän on tarjottava turvallinen ja yksityisyyden mahdollistava käyttö.

Muut kanssasi samaa tietokonetta käyttävät eivät saa oikeudettomasti tunkeutua tietoihisi. Mikäli he saavat selville salassa pidettäviä ja arkaluonteisia tietojasi, he eivät saa käyttää niitä hyväkseen eivätkä paljastaa ulkopuolisille. He eivät saa esimerkiksi käyttää selville saamiaan käyttäjätunnuksia ja salasanoja ja tunkeutua niiden avulla tietoihisi. Myös sinun tulee kunnioittaa muiden samaa tietokonetta käyttävien yksityisyyttä.

Mikäli olet epätietoinen omista ja muiden käyttäjien oikeuksista ja velvollisuuksista tai yhteiskäyttöisen tietokoneen pitäjän velvollisuuksista, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin.

## **4.2 NÄIN TURVAAT YKSITYISYYTESI YHTEISKÄYTÖSSÄ OLEVALLA TIETOKONEELLA**

Varmista, että muut eivät pääse käsiksi Internetin käyttöäsi koskeviin tietoihin ja webissä liikkumisesi jälkiin. Opi poistamaan surfailusi jäljet tietokoneelta, jota käytät yhdessä muiden kanssa. Varmista myös, että muut eivät pääse käsiksi salassa pidettäviin tietoihisi, opi kätkemään tiedostosi ja tietosi muilta. Mikäli et halua, että muut samaa tietokonetta käyttävät pääsevät lukemaan sähköpostisi, opettele suojaamaan ja hävittämään sähköpostitiedostosi. Tietojen salassa pysymisen kannalta on erittäin tärkeää, että muut eivät saa selville salasanaasi.

### *Poista surfailusi jäljet*

Tietokoneen muistiin tallentuu tietoja sivustoista, joilla olet käynyt. Muut samaa tietokonetta käyttävät voivat päästä käsiksi surfailuasi koskeviin historiatiedostoihin ja seurata, millä sivustoilla olet käynyt. Sinulla on mahdollisuus poistaa nämä tiedostot ja puhdistaa kansiot, jotka sisältävät tiedot käymistäsi web-osoitteista.

Tieto, jonka poistat roskakoriin tai yksinkertaisesti deleteimalla, voi kuitenkin olla palautettavissa katseltavaksi. Varmista, että poistat sen vielä kerran roskakorista. Tiedostot voidaan palauttaa elvytysohjelman avulla senkin jälkeen, kun ne on tuhottu useaan kertaan. Tämä on huolen aihe erityisesti silloin, kun olet myymässä,

vaihtamassa tai hävittämässä tietokoneesi. Löytyy ohjelmia, joiden avulla voit käytännössä varmasti tuhota tiedot.

### *Pidä tietosi salassa muilta*

Jos et halua, että muut näkevät yksityisiä tietojasi, on useita tapoja pitää ne salassa muilta.

- Jos et säilytä tietojasi tietokoneella, muut sitä käyttävät eivät pääse käsiksi niihin. Voit käyttää irrotettavia tietovälineitä tai ulkoisia levyasemia tiedon tallentamiseen. Silloin voit ottaa arkaluonteiset ja salassa pidettävät tiedot mukaasi ja pitää niitä yksityisessä säilytyksessä.
- Ainakin uudemmat tietokoneen käyttöjärjestelmät antavat sinulle mahdollisuuden kätkeä tiedostosi ja kansiosi tietokoneella, jota muut käyttävät. Voit tehdä kansiot tai tiedostot ”näkyttömäksi”, muut käyttäjät eivät voi nähdä niitä, eivätkä edes nähdä, mitä tiedostoja ja kansioita säilytät tietokoneessa. Tämä tekniikka ei kuitenkaan ole täysin turvallinen. Osaava tietokoneesi käyttäjä voi paljastaa kätkeytyt tiedostot muutamalla hiiren klikkauksella, jos on todella etsimässä niitä, myös tähän on tarjolla välineitä. Lisäksi sinun täytyy muistaa, mihin olet ne kätkenyt.

### *Välineet tietosi pitämiseksi salassa ja poistamiseksi*

Tietokone kirjaa web-surfailusi automaattisesti välimuistiin historiatiedostoksi. Tämä välimuistin ominaisuus antaa sinulle mahdollisuuden saada aiemmin käymäsi web-sivustot nopeasti esiin. Jos et halua muiden tietokonetta käyttävien katselevan, missä olet surfailut, voit poistaa selaimen asetuksia määrittelemällä surfailusi paikalliset jäljet. Opettele tuntemaan selaimen ominaisuudet, niiden avulla voit paitsi poistaa myös salata tiedostoja.

Mitä välineet tekevät?

- Hallitsevat tietokoneen historiatiedostoja ja välimuistin toimintaa. Näillä välineillä estät web-surfailua koskevien tietojen säilyttämisen tietokoneen muistissa. Voit myös tyhjentää määrääjain surfailuhistoriaa koskevat tiedot.
- Poistavat haluamasi tiedostot ja niiden kopiot tietokoneelta siten, että niitä on mahdoton palauttaa.
- Poistavat tietokoneesi käyttöä koskevat tiedostot. Ne hakevat koneen kiintolevyltä varmistuskopiot ja muut käyttöä koskevat tiedot ja tuhoavat ne palautuskelvottomiksi.
- Salaavat tiedostot tietokoneella siten, että muut sitä käyttävät eivät kykene lukemaan niitä.
- Luovat tietokoneelle salatun levyn tai sen osan, missä voit säilyttää arkaluonteisia ja salassa pidettäviä tiedostoja. Ne on salattu siten, että muut eivät voi nähdä, mitä siellä säilytetään.
- Kätkevät tiedostoja ja kansioita ikään kuin niitä ei olisi lainkaan.

### *Pidä sähköpostisi salassa muilta*

Jos käytät suojaamatonta sähköpostiohjelmaa, on mahdollista, että lähettämäsi ja vastaanottamasi sähköpostit ovat jokaisen samaa tietokonetta käyttävän

katseltavina. Mikäli haluat pitää sähköpostisi yksityisinä, on salasanasuojauksen lisäksi eri tapoja varmistaa niiden pysyminen salassa:

- Voit tuhota sähköpostisi sekä ”lähetetyt” että ”vastaanotetut” kansiossa. Tämä ei kuitenkaan merkitse samalla sitä, että ne olisi poistettu tietokoneelta. Yleensä ne on siirretty ”tuhotut” tai vastaavaan kansioon, mistä ne poistetaan myöhemmin. Tuhoa siellä olevat sähköpostit vielä uudelleen.
- Yksi tapa estää muita tietokonetta käyttäviä pääsemästä käsiksi sähköpostiisi on käyttää web-pohjaisia sähköpostipalveluja. Web-pohjaiset sähköpostit eivät säilytä postia tietokoneellasi, eivät myöskään tietokoneen ylläpitäjän postipalvelimella, vaan web-pohjaisen sähköpostin palvelimella. Jotta estät muita pääsemästä web-pohjaiseen sähköpostiisi, älä paljasta salasanaasi muille.

### *Pidä salasanasasi salassa*

Kun käytät tietokonetta yhdessä muiden kanssa, käytä vaikeasti arvattavia salasanoja ja varmista, että ne pysyvät vain sinun tiedossasi. Käytä eri tarkoituksiin eri salasanaa, sillä jos joku saa selville yhden salasanasasi, et halua, että hän pääsee samalla kaikkiin käyttämiisi palveluihin. Älä anna salasanaasi edes hetkellisesti kenellekään muulle. Et tietenkään käytä muiden tunnuksia ja salasanoja. Nämä neuvot eivät kuitenkaan auta, ellet kirjaudu aina käytön jälkeen ulos palveluista.

Luo ainutkertaisia salasanoja, älä käytä nimeäsi, syntymäaikaasi, tunnuksiasi tai yleensäkin tunnistettavia sanoja. Käytä kirjainten, numerojen ja muiden merkkien yhdistelmää ja tee salasanoista mahdollisimman tarkoituksettomia.

Yksi keino salasanojen luomiseksi ja muistamiseksi on käyttää sellaista sanontaa, jonka vain sinä voit arvata ja joka on helppo muistaa. Esimerkiksi lause ”Minä olen syntynyt Suomen Turussa 23. helmikuuta” tuottaa salasanan ”MosST2h”, kun otetaan kustakin sanasta ensimmäinen kirjain tai merkki. Tämä salasana sisältää isoja ja pieniä kirjaimia sekä numeroita, sitä on muiden vaikea arvata, mutta sinun on helppo muistaa se.

## **4.3 RYHDY TOIMENPITEISIIN**

Jos koet, että taho, joka ylläpitää yhteisesti käytettäviä tietokoneita, ei ole varmistanut yksityisyyttäsi tietokoneen käytössä tai ei anna sinulle mahdollisuuksia yksityisyytesi varmistamiseen, ota yhteys tietokoneen pitäjään ja kerro tälle, mitä haluat. Mikäli tämä ei tuo tyydyttävää ratkaisua, ota yhteys tietosuojaviranomaisiin. Jos tällaisen tietokoneen pitäjä on mielestäsi syyllistynyt rikokseen, ota yhteys poliisiin.

Mikäli tunnet, että muut tietokoneen käyttäjät, työtoverisi, koulutoverisi tai esimerkiksi perheenjäsenet eivät kunnioita yksityisyyttäsi, kun käytätte yhteisesti tietokonetta, keskustele heidän kanssaan. Ja ennen kaikkea, kunnioita itse muiden käyttäjien yksityisyyttä.